

Sygn. akt I KK 161/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Klaudia Binienda

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **M. M.** skazanej z art. 62 § 2 k.k.s.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 24 stycznia 2023 r.,
kasacji, wniesionej przez prokuratora
od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt IV Ka 124/21,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Kłodzku
z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt II K 286/18,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I i przekazuje sprawę w
tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. M. została oskarżona o to, że:

„V. w okresie od dnia 13 września 2013 roku do 28 października 2013 roku w S., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu tego samego zamiaru i z wykorzystaniem tej samej sposobności, będąc zatrudnioną na stanowisku kasjera stacji paliw T., wystawiła dla firm <<K.>> w J. oraz C. w W., niżej wymienione nierzetelne zbiorcze faktury VAT dotyczące nabycia paliwa na tej stacji do wskazanych w ich treści pojazdów ciężarowych użytkowanych przez te firmy, na podstawie uprzednio wydrukowanych paragonów fiskalnych pochodzących z transakcji zakupu paliwa na tej stacji przez inne osoby, nie związane z działalnością wskazanych firm:

1. nr [...] z dnia 13 września 2013 r. dla <<K.>>, na kwotę brutto 945,50 złotych, dotyczącą tankowania pojazdu ciężarowego marki D. o numerze rejestracyjnym [...]
2. nr [...] z dnia 24 września 2013 r. dla <<K. >> na kwotę brutto 350,93 złotych, dotyczącą tankowania pojazdu ciężarowego marki D. o numerze rejestracyjnym [...]
3. nr [...] z dnia 28 października 2013 r. dla C., na kwotę brutto 352,92 złotych, dotyczącą tankowania pojazdu ciężarowego marki D. o numerze rejestracyjnym [...]
4. nr [...] z dnia 28 października 2013 r. dla C., na kwotę brutto 150,64 złotych, dotyczącą tankowania pojazdu ciężarowego marki D. o numerze rejestracyjnym [...]
5. nr [...] z dnia 28 października 2013 r. dla C., na kwotę brutto 432,59 złotych, dotyczącą tankowania pojazdu ciężarowego marki D. o numerze rejestracyjnym [...]

tj. o czyn z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.;

VI. w tym samym miejscu i czasie jak w punkcie V, działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla prowadzących działalność gospodarczą <<K.>> w J. oraz C. w W., będąc osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu - jako kasjer stacji paliw T. w S., wystawiła w oparciu o paragony fiskalne zbiorcze faktury VAT wymienione w punkcie V, w których poświadczyła nieprawdę co do mającej znaczenie prawne okoliczności, iż dokumentują one zakup na tej stacji paliwa do wskazanych w ich treści pojazdów użytkowanych przez firmę <<K. >> i <<C.>>, podczas gdy faktycznie paragony, służące do ich wystawienia pochodziły z

transakcji zakupu paliwa na tej stacji przez inne osoby, nie związane z działalnością wskazanych firm,

tj. o czyn z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”

Sąd Rejonowy w Kłodzku wyrokiem z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt II K 286/18, orzekł m.in.:

„(...) IX. oskarżoną M. M. uznaje za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt V części wstępnej wyroku z art. 62§2 kks w zw. z art. 6§2 kks i za to na podstawie art. 62§ 2 kks w brzmieniu sprzed dnia 1 stycznia 2017 r. wymierza jej karę 100 (stu) stawek dziennych grzywny określając wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

X. oskarżoną M. M. uznaje za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w pkt VI części wstępnej wyroku z art. art. 271 §3 kk w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 272 § 1 kk w zw. z art. 12 § 1 kk jej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności; (...)

XVIII. na podstawie art. 69§1 i 2 kk i art. 70§1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonej M. M. w pkt X wyroku kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres próby wynoszący 1 (jeden) rok; (...).”

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonych M. K., D. F., S. P., M. M., zaskarżając go w całości. Zarzucił:

„1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną, sprzeczną z zebrany materiał dowodowy, pobieżną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności:

-nieprzyjęcia w całości za prawdziwe wyjaśnień oskarżonych, zeznań świadków, co do faktycznego dokonywania transakcji zakupu paliwa na rzecz firm: K. oraz C., na stacji w T. w S. oraz O. w B., które to wyjaśnienia korelowały z zeznaniami świadków - pracownikami stacji paliw,

-nieprzyjęcia w całości za prawdziwe wyjaśnień oskarżonych co do okoliczności tankowania pojazdów wyłącznie w Polsce, co powodowało konieczność uzupełniania zbiornika 1000 l na stacji w O. w B.,

-nieprzyjęcia jako dowodu w sprawie wykazu tras pojazdów z floty samochodowej firmy oskarżonych, których to właściwa analiza prowadzi do wniosku o konieczności tankowania pojazdów na stacji paliw T. w S., co podyktowane było aspektami gospodarczymi,

-nieprzyjęcia za prawdziwe zeznań świadków- pracowników stacji paliw T. w S., wskazujących na możliwość tankowania na stacji samochodów ciężarowych oraz nieprawidłowego zapisu monitoringu na stacji paliw, którego obraz nie korelował z czasem nagrywania, praktyki wystawiania zbiorczych faktur na podstawie paragonów fiskalnych, pracowania kasjerów stacji paliw T. w S. na loginie innych pracowników,

-przyjęciu za prawdziwe dowodu z nagrań monitoringu na stacji paliw T. w S., podczas gdy dowód ten był obciążony rozbieżnością obrazu z czasem rejestrowania, co potwierdziły zeznania świadków- pracowników stacji, wobec czego nie mógł stanowić podstawy wyrokowania,

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 424 § 1 k.p.k. poprzez brak wskazania jakie dowody Sąd I instancji uznał za niewiarygodne raz niemające znaczenia dla sprawy, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli prawidłowości postępowania w trakcie rozprawy głównej i poprawności rozumowania Sądu I instancji w fazie wyrokowania, w szczególności co do wyjaśnień oskarżonych, dowodu z zeznań świadków- pracowników stacji paliw, wiarygodności dowodu z nagrań monitoringu,

3. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 22 §1 kpk w zw. z art. 8 kpk poprzez niezawieszenie postępowania karnego przed Sądem I instancji do czasu prawomocnego zakończenia postępowania podatkowego, mimo iż decyzja podatkowa kształtuje stosunek prawny w rozumieniu art. 8 § 2 k.p.k. mający decydujące znaczenie dla

ustalenia istnienia zobowiązania podatkowego i jego wysokości, a co za tym idzie dla zaistnienia czynów zabronionych objętych przedmiotowym aktem oskarżenia,

4. wynikający z powyższego błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę orzeczenia polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że:

-zakwestionowane zbiorcze faktury VAT nie odzwierciedlają rzeczywistych zdarzeń gospodarczych, w sytuacji, gdy paragony będące podstawą wystawianych faktur znajdują odzwierciedlenie w rzeczywistości dokonywanych transakcjach handlowych na rzecz firmy oskarżonych,

-oskarżeni M. K., D. F., S. P., działając wspólnie i w porozumieniu podali nieprawdę w składając zeznanie PIT, w sytuacji, w której owe działanie wspólnie i w porozumieniu w żadnej mierze nie wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności z wyjaśnień złożonych przez samych oskarżonych,

-oskarżona M. M. wystawiała nierzetelne zbiorcze faktury w oparciu o transakcje niemające odzwierciedlenia w rzeczywistości, działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla prowadzących działalność oskarżonych K., F. i P.,

mimo, że prawidłowa analiza materiału dowodowego prowadzi do wniosków przeciwnych, albowiem brak jest dowodów wskazujących na fakt, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu, podmioty działające na rzecz M. nie tankowały faktycznie na stacjach paliw T. i P., a oskarżona M. wystawiała faktury zbiorcze w celu osiągnięcia przez oskarżonych K., P., F. korzyści majątkowych.”

Zarzucił także:

„5. rażącą niewspółmierność kar wymierzonych wszystkim oskarżonym.”

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonych od zarzucanych im czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt IV Ka 124/21, orzekł:

- „I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oskarżoną M. M. uniewinnia od zarzutu popełnienia czynu przypisanego w punkcie X jego części dyspozytywnej, zaliczając wydatki poniesione w tej części sprawy na rachunek Skarbu Państwa;
- II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy; (...).”.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Okręgowy w Świdnicy, zaskarżając go m.in.:

- w pkt I dyspozytywnej części wyroku w całości na niekorzyść oskarżonej M. M. oraz w pkt II w zakresie utrzymującym wyrok I Instancji w pkt IX, X, XVIII, XXI.

Zarzucił:

- „I. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 8 § 1 kks oraz art. 271 § 3 kk poprzez:
- ich niezastosowanie, a w konsekwencji wydanie wyroku uniewinniającego wobec M. M., w zakresie dotyczącym przestępstwa powszechnego, mimo realizacji wszystkich występujących w nim znamion, w sytuacji gdy M. M. będąc kasjerem stacji paliw wystawiając faktury VAT na podstawie paragonów nieodebranych przez kierowców niebędących podatnikami VAT, w których to wskazała jako nabywcę paliw podmioty: <<K.>> i <<C.>>, przy czym pojazdy użytkowane przez ostatnie z wymienionych podmiotów nie tylko nie były tankowane na ww. stacji paliw, ale z przyczyn obiektywnych (technicznych) brak było możliwości ich obsłużenia przez tę stację, co oznacza iż oskarżona nie tylko wystawiła nierzetelne faktury w rozumieniu art. 62 § 2 kks, ale jednocześnie poświadczyła w nich nieprawdę co do faktycznych nabywców paliwa, co skutkuje tym, iż w przedmiotowej sprawie zrealizowane zostały przesłanki warunkujące zastosowanie idealnego zbiegu z art. 8 § 1 kks i w jego ramach koniecznym było przypisanie oskarżonej odpowiedzialności zarówno za przestępstwo z art. 62 § 2 kk jak i z art. 271 § 3 kk,

- ich niezastosowanie w sytuacji, gdy pozostałym oskarżonym przypisane zostały czyny z art. 273 kodeksu karnego polegające na posługiwanie się poświadczającymi nieprawdę ww. fakturami wystawionymi przez M. M. (pkt III wyroku Sądu I Instancji - utrzymany w mocy przez Sąd Okręgowy,

II. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k., art. 410 kpk i art. 455 k.p.k. mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia skutkujące zmianą wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 21 września 2020 r. o sygn. akt II K 286/18 w zaskarżonym zakresie, a polegające na:

- przeprowadzeniu przez Sąd odwoławczy nieprawidłowej i wadliwej kontroli instancyjnej, poprzez dokonanie własnej oceny części ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I Instancji, dokonanie ich oceny w sposób dowolny, sprzeczny z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego co skutkowało niezasadnym przyjęciem, iż oskarżona M. M. swoim zachowaniem opisanym w punkcie I kasacji nie wyczerpała znamion czynu z art. 271 § 3 kk,

- niewyrażeniu dokonanej we własnym zakresie, odmiennej od Sądu I Instancji oceny ustaleń faktycznych w pisemnych motywach rozstrzygnięcia, w których wprost Sąd II Instancji odniósł się do zachowania oskarżonej M. M. jedynie w aspekcie dotyczącym wystawienia przez nią nierzetelnych faktur, a jednocześnie nie zawarł w nich jakiegokolwiek oceny dowodów i własnych ustaleń w zakresie dotyczącym poświadczenia przez oskarżoną nieprawdy w wystawionych dokumentach, zwłaszcza że w tym ostatnim zakresie wydał wyrok reformatoryjny, co też nie pozwoliło na dokonanie weryfikacji toku myślenia Sądu Okręgowego,

III. naruszenie przepisu art. 439 § 1 pkt 7 kpk poprzez wydanie sprzecznego w treści orzeczenia polegającego na uniewinnieniu oskarżonej M. M. od przypisanego jej czynu z art. 271 § 3 kk, za który to czyn wymierzona została ww. kara 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku Sądu Okręgowego), przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy wyroku Sądu I Instancji w zakresie dotyczącym warunkowego zawieszenia wykonania ww. kary, która to sprzeczność uniemożliwia

wykonanie wydanego rozstrzygnięcia (pkt II wyroku Sądu Okręgowego oraz pkt XVIII wyroku Sądu Okręgowego), (...).”

Autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II Instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja podlegała rozpoznaniu wyłącznie w części dotyczącej M. M. i w tym też zakresie zostały sformułowane pisemne motywy rozstrzygnięcia.

Z bardzo enigmatycznych wywodów zawartych w pkt 4.1 uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku zdaje się wynikać, że Sąd Okręgowy w Świdnicy dostrzegł, iż M. M. (mimo omyłkowego wskazania na M. K.) wystawiając nierzetelne faktury, opisane w przypisanych jej w wyroku Sądu pierwszej instancji przestępstwach z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. oraz z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. jednym czynem wyczerpała zarazem znamiona tych przestępstw. Postąpienie Sądu a quo uznał za konsekwencję dokonania wielości ocen tego samego czynu i przywołał art. 8 § 1 k.k.s. Następnie, nie zmieniając ustaleń faktycznych, dokonał redukcji wielości ocen, nie zważając na to, że „reguły wyłączania wielości ocen mają zastosowanie jedynie w wypadku zbiegu przepisów ustawy, natomiast nie stosuje się ich w razie idealnego zbiegu czynów zabronionych, o których mowa w art. 8 § 1 k.k.s.” (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., I KZP 19/12, OSNKW 2013 r., z. 2, poz. 13). W konsekwencji uniewinnił M. M. od czynu z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

To postąpienie, rażąco naruszające przepis prawa materialnego – art. 8 § 1 k.k.s., trafnie zdiagnozował w kasacji prokurator, wskazując jednocześnie, że w ramach tej konstrukcji konieczne było „przypisanie oskarżonej odpowiedzialności zarówno za przestępstwo z art. 62 § 2 k.k.s. jak i z art. 271 § 3 k.k.”.

Uwzględnienie tego zarzutu spowodowało konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w opisaney części i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy ograniczył rozpoznanie kasacji do omówionego uchybienia, bowiem okazało się to wystarczające do wydania orzeczenia (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), uznając, że badanie zasadności pozostałych zarzutów byłoby przedwczesne, zaś zarzutu z punktu III bezprzedmiotowe.

W postępowaniu ponownym, Sąd Okręgowy raz jeszcze rozpozna apelację wywiedzioną przez obrońcę M. M. i w zależności od oceny podniesionych w niej zarzutów wyda wyrok, mając również na względzie wskazane powody uchylenia zaskarżonego wyroku, dopełniając wszystkich prawem przewidzianych wymogów, w szczególności w zakresie obejmującym prawidłowe określenie zakresu jej odpowiedzialności karnej.

W sytuacji uznania za konieczne zastosowania art. 8 § 1 k.k.s., powinien mieć na względzie przepis art. 181 k.k.s., stanowiący konsekwencję procesową niejednoczesnego skazania w warunkach idealnego zbiegu czynów zabronionych.